

Latweefchu Awises.

Nr. 38.

Zettortdeenà 20. Septemberi.

1862.

Awischu-sinnas.

Behterburga. Schebligais Keisers muhsu zeen. Generalgubernateram Baronam v. Livenam laidis scho Wisaugstaku grammatu: „Schinni waffarà ar Sawu Keisereeni Widsemme un Kurfemme buhdami no eedshwotajeem effam us-nemti tappuschì ar ihstu ustizzibu un firdemih-lestibu. Muhsu firdi nelad ne suddihs tabs preeka un gohda parahdischanas, ar kurrahm tee Muhs usnehmuschì. Itt wiffi, augsti un semmi, darbojuschees pee ikktra sohla parahdiht, zil tee Mums un Muhsu nammam irr ustizzigi un padewigi. So Mehsh allasch effam tizzejuschi; un tadeht Mums labpatihl Zumsh usdoht: lai Zush isteizeet Widsemmes un Kurfemmes teizameem muishneekem, pilsatneekem un semneekem, zil Mehsh par to teem pateizam un ka Mums allaschin labs prahts us teem buhs. Mehsh allasch Zumsh buhsim loirniigi.“

Behterburgà, tanni 30. Augustà 1862.

„Aleksanders.“

Behterburga. Muhsu Kungs un Keisers ar sawu Keisereeni un augsteem behrneem un brahlem 7tà Septemberi nobraufuschì Nowgorodà us Kreewu walstis 1000 gaddu swehtkeem. Tur ar leelu preeku usnemti tappuschì no teem dands tuhstoscheem, kas us scho leelu walstis gohda deenu tur bij sanahkuschì. 10tà Septemberi wakkara pulksten Snds Zarstoj-Selà pahbraufuschì.

Nowgoroda. Stà Septemberi 12½ pufshdeenà Keisera un wiffu kauschu preekschà atklahuschì to leelo gohda-stabbu Nowgorodà, so zehluschi par peemimeschanu, ka 862rà gaddà Muriks atnahzis, Kreewu walsti dibbinajis un ka schì nu 1000 gaddus pastahw. Tuhdal schahwuschì par gohdu ar leeleem-gabbaleem, tad Keisers munsterejis tohs 12 tuhst. saldatas, kas no itt wiffahm regimentehm us scheem swehtkeem bij sanahkuschì un pehzak schee 12 tuhst. saldati meeloti tappuschì. Pa

tam Ribgas Wirsbiffkaps Platons Behterburgas leelà Zsaaka basuizà Deewakalposchanu turrejis un tad ar wiffem augsteem un semmeem basnizas gahjejem gahjis us Behtera gohda-stabbu un tur dseedajuschì „Deewskungs mehsh slawejam.“ Tà ka ar telegrami sinna bij atskrehjuse, ka to gohda-stabbu Nowgorodà effoht atklahuschì, tuhdal schahwuschì ar leeleem-gabbaleem un Wirstis Suworows munsterejis Behterburgas karra-pulkus.

Behterburga. 1mà Septemberi Keisers ielaidis Wisaugstaku grammatu, kas pawehl: ka pa wiffu Kreewu walsti buhs nemt 5 nekruschus no 1 tuhst. dwehselehm; buhs sahkt 15tà Januari 1863 un beigt 15tà Webruari 1863 nekruschus doht. Par atweeglinaschanu pee nodoshchanas gubernements-pilstatà un ikktrà-aprinkapilstatà ezeekama ihpafcha nekruschu Rumissione. Nekruschus Rumissione ne buhs west plikkus, bet ar krellu gehrbtus. Ne buhs nemt, kas wezaki par 30 gaddem; kas paschi grihb eet, irr peenemami arri 21 gaddu wezzi; behglus un kas tihfchi paschi samaitajuschees warr nodoht ir 31 gaddu wezzus. Nekruschu mehsh noispreests 2 arschinas un 3 werschokas. Ja kahds kahda behgla, flimma jeb teesajama nekruschu weetà nodohts tappis, tad tas tuhdat atkal ja-atlaih mahjàs, tà ka to wainigo dabbususchì. Bezzako jeb weenigo dehlu kahdà pamihlijà ne drihkt nodoht, ja winna tehws saldati jeb ka saldati nomirris jeb atkawlkà atlaists un naw kahda grehka labbad par saldatu nodohts tappis. Nowaddi lai salassa nandu, ka katram nekruchtim 3 rubulus warr doht lihds; arri par nekruschu pamihlijahm warr nandu salassih. Krohna semneekus tiffai 23, 24, 25, 26 un 27 gaddus wezzus warr nekruschos doht tà, ka 21 un 22 gaddus wezzi ja-atstahj referwé. Nekruschì jadohd pehz schkirahm, un pee pirmas schkiras peeder tee, kas 23 gaddus wezzi; ja ne peeteel ar scho pirmo schkiru, tad tiffai warr

nemt no ohtras schfirras, no teem, kas 24 gaddus wezzi, un tā jo prohjam. Wiffi nekrufschu likkumi, kas schinni Keisera pawehleschanā naw pahrtaiſti tappufchi, paleef kahdi bijufchi.

Behterburga. Japanas Keisera (Taikuna) weetneeki mehnescha laiku Behterburgā bijufchi, wiffu apluhkojufchi un draudſibu cetaiſijufchi lohti pateikdamees par wiffu labbu, aisreisojufchi un nobrugufchi atkal Berlinē.

Rihgas-Dinburgas eisenbahne Augusta mehnesi wedduse 18 tuhft. 817 zilwekus un par to eenehmuse 25 tuhft. 190 rubl. un kahdus 400 tuhft. pohdu prezēs un par to eenehmuse 19 tuhft. 316 rubl. Tad nu Augusta eenehmuse 46 tuhft. 435 rubl. 10 kap. — un no 1ma Janwara 1862 lihds 31mam Augustam eenehmuse 367 tuhft. 907 rubl. 76 kap.

Warschawa. Leelwirſts Konstantins atkal wiffadu ſchehlaſtibu un atweeglinaſchanu tahdeem dewis, kas bij apgrehkojufchees prett waldischanu un parahbijufchi, ka tee ſawu grehku noſcheho.

Rihka-Sibiria. Ar tahm ſemmes trihzeſchanahm, kas tur ſchinni gaddā bijufchas, wiſwairaf zaur leelu Baikala eſaru, kurrea uhdens eekuffinahs un pazelts appluddinajis wiſſas mallas, nabbaga Burjehtu tautai leels pohſts bijis. 938 ehlas nopohſtitas lihds ar wiſſeem lauku rihkeem, 2 tuhft. 223 gohws-lohpi, 231 ſirgi un 1823 ehſeki un awis noſlihuſchi, wiſſa labbiba, nauda, drehbes un zitta manta arri pagallam, un wiſſa ſlahde rehſnajama us 137 tuhft. 520 rubl. Ir Illinſkas ſemneekem 14 tuhft. rubl. ſlahdes.

Pinnuſemmē effoht 4591 zilweki, kas alli un neredſigi! Zif tahdu nelaimigu warr buht Widsemmē un Kurſemmē?

Amerikas leelahm iſtahm walſtim wiffadi eet ſlikti un ne ſinnu teikt, kälabbad tahs dauds maſakas, wahjakas wehrgu-walſtis neween ſpehjuſchas prett winnahm til ilgi turretees, bet arri taggad wirſtrohku dabuhſt. Scho waſſar iſtu walſtu leelais ſpehks ilgi aplehgereja wehrgu-walſtu galwas pilſatu Rimondi, bet welti. Leelā 6 deenu kauſchanās wehrgu-walſtu pulki uſwarrejufchi un eenaidneekus aisdſinnufchi — un nu taiſahs uſbrukt iſtu walſtu galwas pilſatam Waſſintonei un

Baltimores leelam pilſatam. Iſtu walſtu karrapulki ſakauti, iſkaiſinati, bes drohſchibas, bes labbeem Generaleem un wiffur ſajufſchana, un waldischana maſ eespehj, ir ne ſpehj ſaldatu deesgan no jauna ſadabbuht. Gan teikufchi, ka tai leelā kauſchanā pee Bull-Run effoht winnejufchi, bet naw teefa. Tā tad nu ne ſinnam, kas nu buhs un woi warrehs turretees, kad wehrgu-walſtu pulki nahks to galwas pilſatu aplehgereht.

Italia. Wehl ne ſinn, kurrā teefā Garibaldi teefahs — jo karrā-teefa iſteikufe, ka winnai ne peenakhahs Garibaldi teefahſt un atkal zittās teefās un leelā walſts landagā winnu ne grihb likt teefahſt. Wiffi grihb un ſtipri gaida, lai Rehninſch peedoht Garibaldim un winna beedreem, bet leelais Miniſters Natazzis wehl turrahs prettim. Dauds dakteri Garibalda kahju apluhkojufchi un nu dſird, ka gan warreſchoht winnu iſdſeedeht. Pee winna zeetumā taggad wehle eet winna meitai ar ſawu maſu dehlinu; ir winna brahlis un zitti pee winna bijufchi; bet Garibaldis effoht lohti noſkummis un tikkai maſ runnajoht. — Waldischana wehl darbojahs ar laupitajeem un dumpineekem, kas wehl wiffadus pohſta darbus darra.

Montenegras leelkungs effoht meeru ſaderrejis ar Turkeem un nowehlejis, ka Turkeem brihw to zekku taiſiht pa kalneem. — Serbeefchi ar Turkeem wehl libbelejahs un 2 pilſatus Samandriu un Schabazu ſahf aplehgereht. S—j.

„Kas ſemneekam jaſinu?“

I.

Muhſu laiſi tahdi laiſi, ka bes ſkoblahm itt nebuht newarr zauri tapt. Kahdus gaddus atpallak kaudis to wehl ne ſapratta un tee bij ſpeeſchus jaſpeeſch, lai weenā prahtā lihds ar ſaweem lungeem un mahzitajeem ſkoblās zelt un ne ween to, bet lai nu arri riktigi ſawus behrnus ſkohlā raida. Taggadist gan jau dauds lauſchu Kurſemmē, kas ſklaidri reds, ka ſkoblās waiſadſigas, dauds wezzaki ſaweem behrneem ar preeku mahzibas mekle un gahda un daſch labſ pagahs, wai daſcha labba draudſe nopuhſchahs un kaunahs, ka wehl kaimineem pakkatā palikufchi un wehl jabuht ar meeru, ka behrni pahri nedehtas til pee mahzitaja tohp ſkohloti.

Bet lai gan tē weenadiba buhtu panahkta un buhs panahkama un lai tāpat wiffi ruhpiגי mahzitaji, tāpat wiffi prahtigi, tizzigi un ſchehligi fungi, tāpat wiffi

prahtigi semneeki weenâ firdi wehlejas un gahdajas floblas, tad tomehr teefcham zits tâ, zits zittadi spreesch par tahm floblas mahzibahm, lahdas buhtn derrigas un wajjadfigas lauschu behrneem, un fo zits aistleeds, to zits lahro, un fo zits tenzina, to zits smahde.

Schos wahrdu nerastu kungeem wai mahzitajeem, bet papreesch pascheem laudihm, jo schee paschi arri wehl nestun lahdas floblas wehletees. Zitta fainneeze tiffai to lahro, fa neubtu wairs jabuldurejahs ar to gannefi, kam til zeeta galwa, fa newarr ne abzei eelaust, lai tal labbaki floblmeisters ar to stuhrgalwi buldurejahs. Zits sawam behrnam to til gribbetu gahdaht, fa tas buhtu stips us atbildeschanam mahzita ja preefschâ pee eefwehtifchanas un fa ta sawa behrna wahrdu dabuhtu ar lahdu gohdu dirsteht tai eefwehtijamu behrnu rindâ. Zits fainneeks atfal nomannidams, zil pascham mahzibas truhst, to dehlam gribbetu nowehleht, bet par mahjubuhfchanu un mahjuwaldifchanu, par schijs pasauls mantahm wairahl ruhpedamees ne fa par debbes = walstibu, tizzibas lohpfehannu pameet mahzitaja puhlinam un no floblmeistersa til ween pagehr, lai puifcheli stipri eewadda eefsch rafsteem un flaidri eelausa rehkinaschannu. Zits atfal ne fo nekahro til ruhpi gi sawam behrnam, fa til Wahzu wallodu, zerredams, kad to buhs eelaufees, tad wiffa gudriba buhs galwâ. Uu zits wehl zittadi spreesch un lahro. Kam tad nu taisniba? Kam pa prahtam floblas jazett un floblas mahziba jagrohfa?

Mums pirmas wahrds un wirkrastis bija: **Kas semneekam jafinn?** kas semneekam jafinn? Leelat wehrâ: semneekam. Mehs te nerunnajam no pilfalfneeku Wahzu floblahm, bet no Latweeschu floblahm pa semneehm. Katram sawas wajjadfibas. Bet faproheteet labbi pee teem semneekem t. i. teem semmes lohpejem; peederr ne ween tee fainneeki wai muifchas waggares, bet peederr arri tee kalpi, tee walfneeki, tee gahjeji, tee naudeneeki, lahdi buhdami, lahdi nebudami, un scho irraid, ja flaitam, wairahl ne fâ to fainneeku. Tapehz, kad mehs wajzajam: kas semneekam jafinn? tad mehs nedohmajam us fainneeku floblahm, un nemefejam, lahda mahziba fainneeku dehleem un mahju = mantineekeem ihpaschi buhtu jadohd, bet kas buhtu jamahzajs tapat ta fainneeka, tapat ta kalpa behrnam, tapat tam mahju mantineekam, tapat tam beidsamam gruhdeemim un zuhfugannelim. Ohts: wai floblas un mahzibas jagahda puifcheem ween? wai meitahm ne? Wan stnnama leeta, fa pa wiffu kirsemmi puifchu dauds wairahl floblâs eet un puifcheli dauds ilgati floblâs stahw ne fâ meitenes. Bet wai tâ labbi? Wai juhs nestinneet, fa tahs meitenes ifangufchas apprezzejahs un paleef par mahtehm un behrnu audfinaatajam, un fa mahtes

rohlas dauds wairahl ne fâ tehwa rohlas pirmâ behrnu mahziba, un fa no pirmahs sehklas, fo sehj behrna firdi, warr zerreht, fa jo stipri eefaknofees un jo labbi aug; lai Deews til dohtu labbu sehflu pirmo. Wai tad juhs wezzakee negribbeseet us preefschdeenahm til ween labbus, gudrus fainneekus un darba wihrus un negribbeseet arridsan labbas, gudras fainneejes un behrnu audfinaatajas audfinaht. Tapehz, kad mehs wajzajam: kas semneekam jafinn? tad mehs nedohmajam us puifcheli floblahm ween, bet tapat arri us meitenehm, kas tahm buhtu jamahzajs; jo mehs negribbam lihdsinatees zitteem paganeem, kas wihrifchus mahf zeenahht augstâ gohdâ, bet seewifchus par wihrifcheli wehrgeem un kalponehm ween tur, kas bes mahzibas sawu muifschu warr pawaddiht.

Kas semneekam jafinn? tas nu irr: kas wiffsee un lauschu behrneem, fainneeku un kalpu behrneem, puifcheleem un meitenehm floblâ buhtu jamahzajs? **lahdu mahzibu** lai laudis no saweem floblmeistereem melle un gaida?

Kad to gribbam ifdibbinahht un apspreeft, tad mums ja-apdohma, lahda dshwe, lahdas wajjadfibas, lahds zefsch semneekam. Semneeks, kas tas tahds? Zittin ihfi atbildesim: semneeks irr weenâ lahrtâ: semmes lohpejs, ohtâ lahrtâ: zilwehks, treschâ lahrtâ: kristihts Deewa behrns. Raffitajs mihtais, ja tu, semneeks buhdams, scho sawu treijadu buhfchannu, jeb tâ falkoht, ammatu, neiffchirfi, tu muifscham nesaprattifi, lahda mahziba few un saweem behrneem jamefle. Kas nu jafinn semmes lohpejam? kas jafinn zilwekam? kas jafinn kristitam Deewa behrnam?

Semmes lohpejam jamahzajs semmi apstrahdaht; zilwekam ja-eeapashtahs ar zitteem zilwekeem, pasauls eedfihwotajeem, un ar to paschu pasauli, zilweku mahjokli; kristitam Deewa behrnam jamahzajs debbes = walstibas leetas. — Draugs, wai tu pilnigis un teizams buhfi, kad tu nemahfi sawu darbu strahdaht nedf maift pelnifees? Wai tew peederrehs zilweka wahrds, kad tu neleez wehrâ, fa tu effi zilweku jiltis lohjeklis, sawu wezzaku behrns, sawu brahku brahli, sawu draugu draugs, sawu waldineeku pawalstneeks, sawa pagasta, sawas draudses, sawas tehwasemmes, sawas tantas behrns un beedrs? Wai tew buhs zerriba us muifchigu laimi un swehtibu, wai tu schè pat wif semmes Deewa meeru turresi sawâ firdi, kad tu par Deewu neneeka nebehdâ un kad tu nabbaga grehzineeks no tahs pestifchanas neneeka nestnui, fo Deews mums wehlejis un gahdajis zaur sawu dehtu Jesu kristu? — Semmes lohpejam jafinn zil nezil no semmes, zilwekam zil nezil no zilwekem, Deewa behrnam jafinn un jatizz saws Deews tehwas un saws Pestitajs.

Sachsin no galla: kas jastin semmes kohpejam? rakt, art, feht, plaut, fult u. t. w. un kad tas irr seewischkis: grabbt, raweht, werpt, auf u. t. w. Kur behrni to mahzabs? wai skohlâ? kas to dohs! Wissu tahdu darbu un maisēs pelnischanu mahzabs pa mahjahm no wezzakeem un fainneefeen. Tam skohlâs newaijaga:

Teescham, tã irr gan. Bet tomehr, wai pee paschas mahjububschanas un lauku kohpschanas mahzibas un padohma newaijaga? Wai Kursemmes laudis schodeen tãpat wehl lohpus kohpj un laukus apstrahda, kã tehwn tehwn laifos? Kur tad gaddijabs abbulinjch? fur gaddijabs wiffada lauku dallischana un grobhsichana? fur gaddijabs dlesu ezzeschas, un zitti jannas mohdes darba eerohtschj? fur gaddijabs skursteni mahjãs, englischu steeni gaischãs istabãs tumschu kufnu weetã? Ne tif ween no leelakas naudas un mantas, kas taggad laudihm rohlãs, bet us wiffu wihfi no leelakas gudribas, fo laudis gan ne skohlãs, bet muischãs pee saweem lungeem mahzjuschees. Ah re! fur semmes kohpejam skohla un mahziba: Muischneeku labba preekschibme un gudrs padohms. Datsch labs apferrigs puifis, kas muischã deenejis un ne bijis stulbs, bet azis atwebris un aufis, to atraddis un pehz, labdas mahjas usnehmis, baggatus auglus redsejis no muischneeku un lungu preekschibmes, fo eewehrojis.

Wai tad ihstena skohlã mahziba semmes kohpeja behrneem, kas atkal par semmes kohpeju palits, nemiã nebnus geldiga? Buhs gan; peemimesim tiffat rakstus un rehkinaschanu. Warrbuht ne pahri desmits gaddi ne-aisjes un laudis brihnisees, kã tee tehwi pahritikuschj neneeka nepeeschmedamees un nefahdu pelnu wai skahdi neaprehkinadamees, ittin tãpat, kã taggad fainneeki brihnis, kã tee tehwi bes abbulina warrejuschj pahritift un nau lohpu baddã isnihkuschj.

Sinnam gan, kã zittã semmes arri wehl ihwaschas semmes kohpeju skohlãs zeltas, fur mahzabs wiffadu smalkaku gudribu us lauku un lohpu kohpschanu; bet tabs nau behrnu skohlãs; fur cestahjabs janneeki, kas jau gandrihs wihrn wehrtẽ, un atkal ne wiffi, bet retti labdi, kas wai us fainneekoschanu, wai us wagareschanu fataisabs un mahzabs. — Tad nu muhsu semmes kohpeju behrneem buhtu pirma mahziba no wezzakeem un fainneefeen, obtra no muischu waldueefeen, un pascha skohla peepalibdschu pee raktsichanas un rehkinaschanas. Maisēs pelnitaits buhfi. Bet zilweks nedsihwẽ no maisēs ween. Zilweks buhdams tu neeffi barroflis, kas dohdabs meerã, kã sille pilna. Zilwekam irr fadsihwe ar zitteem zilwefeem weenãs mah-

jãs, weenã pagastã, weenã tehwasemmẽ, weenã walstẽ, weenã pasaulẽ. Wai tu no saweem brableem neneeka negribbi sunnãht, kas dsihwo tew pa fainmineem? wai nebij tew luste pirmu reisu brauzohht us Leepaju, wai Zelgawu, wai leelo Nihgu, un apflattotees tohs brihnunus, fo turriigi pilfahntneeki no fenn laifeem zehlschj, jeb faeitotees un cepasihstotees ar zitta gabbala Latweescheem? Klausotees un mahzotees, kahda dsihwe zitteem pasaulẽs laudihm; wai newarresi preeku smeltees un gohdu, kad tew irr kahds labbums par zitteem jau rohlãs, un fur wehl kahds stiktums un trubkums, wai newarresi no zittas pasaulẽs mahzibas dabhuht un padohma? — Un nu apdohma: fur tu rahpees taggadit, fur tu publejees, fur tu preezajees, fur preekschlaifeem publejuschees un preezajusches tawi tehwi un tehwn tehwi. Wai tu pa teem nebeddajees? wai negribbi sunnãht, kahdu laimi, kahdu listeni tee redsejuschi? wai tu gribbi muschaj lihdsnatees, kas schodeen teef, bet par walfardennu neneeka nesinn. Un sai wehl peeminnu wiffu pasaulẽs dabbu. Wai pasaulẽ nau zilwela mahjoklis lihds nahwes stundai? Sawã istabã tu sinu wiffus faktus, pagrabbus un behnitus, past hsti wiffus traufus, rihfus un eerohtschus. Wai tew nebuhtu dauds wairahf kas jastin no tahm leelahm zilweku mahjahm, fur pa juntu ta sille debbes, fur skallu weetã Deews eededstnãjis sauli un mebnest un spohschabs swaigmes. Wai tad nebuhtu dauds smaltali jaepasihstabs ar wiffem dabbas-brihnimeem, kas irr pee paschahm debbesibm, kas irr wirf semmes un appalsch semmes, ar pukkehẽ un sablehm, furru spehli un jantumi wehl tew irr apsehpti, ar putneem un fultaineem, kas tew taggad wehl irr aplam par beedekeem.

Kas nu jastin zilwekam? Zil wezil jastin no schih pasaulẽs un no pasaulẽs eedsihwõtajeem, no zilweku tantahm un walstihm, no tehwasemmes fenuejeem laifeem, no dsihweem un nedsihweem Deewa raddijumeem, no Deewa brihnimeem wiffã pasaulẽs dabba. A. Vielsenstein.

(Euplitam beigums.)

S i n n a.

Nupat pee J. W. Steffenhagen un dehla Zelgawã tãppa drukkata un irr dabujama ta swehta lihgschana:

„Muhfu Tehws debbesis,“

kas ar kohschj drukkatahm bildehm saweenota. Maffa 50 kapeikas sudr.

Nihgã atnahkuschj 1389 fuaggi un aisgahjuschi 1258 fuaggi; Leepajã atnahkuschj 166 fuaggi, aisgahjuschi 168 fuaggi.

Von der Censur genehmigt. Wilna, den 18. September 1862. Nr. 158.

Zaunas sinnaas.

Ungwros, Bahzus draudsē schowassar aysuhdseja pee teesas wihrs sawu weddeklī, ka ta raggana buhdama leetu noturroht, ka nemas ne lihstoht. Winsch nodeewojahs, ka winna jaw wairak mehneschus neko ne ehdoht neds dserroht, bet tidrihs kahds leetus mahlonis zeltotees, tuhdaſ us to pussi einohht un us mahloni ar rohku rahdidama to isdserroht. Teesa atfauze diwi wezzasmahtes (behrnu fanehmejas) un lilla winnu labbi pahraudsiht. Wezzasmahtes apleezinaja, ka effoht gan pateesi raggana; effoht pee winnas ragganas sihmes ar warrawihksnes pehrwehm pamannijuschas. Melaimiga feewischka nu tappe no sawas mahtes mahfas dedsinata, un tas notikka tahda wihse: Mahtes mahfa eelikka basnizas atflehgas sohbs sdraba 20 kap. gabbalu, pataitaisja to karstu un tad winnu dedsinaja!! Ohtra deena pehz tam lihja stipri leetus, bet krussa, kas arri birra, padarrija pee laukeem un dahrseem leelu skahdi. Laudis fazzija, tas noteekoht tapehz, ka raggana ne effoht pawissam fadedsinata!! — Woi ne waijadsetu tahdeem laudim luhgt: „Prahtin nahz mahjas!“ Raug, kahdi breefmigi irr mahnu tizzibas augli!

J. R.

Parises leela pilfata, Syrantshds, nu patlabban arri taisihs Lutteri basnizu un tai klahht leelu skohlu preeksch sehneem un meitenehm, tur wairak ka tuhksosch behrneem ruhme buhschoht. Ekur ehka la ehka!!

C. F. S.

Mahja un skohla.

Mahja un skohla irr mums wisseem fenn pasihstami wahrdi. Jaw pee mums Widsemme un Kursemme, bet wehl wairak Wahsemme katrs behrns schohs wahrduas mahzahs pasiht; jo kad tas feschus gaddus wezz palizzis, tad skohlas pulkstens tam ildeenas fakka, ka abbi kohpa irr tee labbafee draugi.

Urridsan mehs pee-auguschī to wehl ne effam ais-mirfuschī, ka arri mehs sawa laika mahja un skohla effam leeli tappuschī. Taggad mehs, ka Lutters fakka, warrbuht effam wezzaki un lungi, tur nu muhs muhsu behrni atgahdina, zil ustizzigi mahja un skohla weena ar ohtru kohpa turrahs, un ja mehs agli ne effam prett to pateesu labklahschanu to mums ustizzigu mastau, tad mehs us fewim fakkam, ka tee paschi tad ween Deewam par gohdu un mums pascheem par preeku warr usaugt. Ja teem skohla zaur tehwischligeem skohlmeistereem par tehwa-mahju un mahja zaur mahziteem wezza-keem par dshwibas-skohlu paleek, un ja mahja un skohla weenumehr eelsch weenprahtibas un mihlestibas kohpa strahda, lihds kamehr behrneem to waijaga.

Wissi schee wahrdi nu gan jauki skann un arri irr teescham tikpat pateesi; bet — deemschehl katrs sinn, ko es gribbu fazzihht. Wezzaki un skohlmeisteri, kurreeem tal ustizzehs pehz Deewa liffumeem behrnus eelsch weenprahtibas kohpa audsinahht un walidiht, gribb daudsreis eelsch ta gannama pulzina dallitees ta, ka weens par ohtru neko ne behda, jeb tee gandrihs sawa starpa wedd karu prett behrnu audsinaschanu. Tur irr skohlmeisterieem wezzaki, tur irr wezzakeem skohlmeisteri par smaggu nastu, abbi ta strahda, itt ka behrni woi tik mahjai, woi arri til skohlai ween peederretu un tee nabaga behrni stahw ta fakkoht starp mahju un starp skohlu, ta ka tad no tahdas behrnu audsinaschanas iszehlaks behrnu luttinaschana. No ta tad nahk, ka, lai arri skohla mahjai zil turu buhtu, dauds behrni labbaſ gannos woi us tirgu eet, nekā us skohlu, jeb lai ir skohla ta mihligaka mahja buhtu, tur tad wairs ne aizina tas dahrgais Ewangeliums tohs behrnus us skohlu, bet ta affa sitteenu- un waimanu-bausliba behrnus no skohlas isbaida.

Es par scho leetu tuhliht daudj wairaf warretu stahstiht, bet es ar to pateesibu tuhliht pirmos wahrds ne gribbu fahpinaht, ka beidsama galla teem labbeem padohmeem, kas to ee-eeschanu eefsch mahjas un skohlas melle, tee wezzaki to mahju un skohlmeisteri to skohlu ne aisflehds.

Daudsreis wezzaki wehl tad ne gribb faweem behrneem skohlu gahdaht, kad tee jaw tai wezzuma irr, kur tee skohlā jafuhda. Ne fuhda tadeht, ka schehl maifes un pawalga lihds doht un neweens wairis mahja ne paleef, kas masakus brahlus woi mahjas aufletu. Mannas dohmas tahs irr: wezzakeem waijadsetu, pirmis wehl behrni dsimmuschi, jaw us to dohmaht, ka preefsch teem jaunpeedsimmuscheem weena skohla irr, kas behrna nemirstamu dwehfeli tam Radditajam par gohdu gribb isaudseht. Winneem us to buhs dohmaht, ka zilweka grehzigā prahda un winna nekahrtigās buhschanas givte no wezzakeem us behrneem tohp eedsemdinata un ta jaunpeedsimmuscha dwehfeli sihmes eespeesch, kurras arri ta wislabbala skohla wairis ne spehj dseedinahd; ka turpretti sirdschlihtiba un dsihwibas sahtiba, kristiga dsihwoschana eefsch schehlastibas, ko arri Jahnis tas kristitajs par behrninu pasaulē nahfdams lihds nessa (Ev. Luf. 1, 15.), irr ta leelaka un dahrgaka manta, bes kurras neweena skohla ar behrneem neko ne spehj darriht. Gan scho paschu dahwanu sw. kristiba wissi behrni sawas pirmas dsihwibas nedelās dabbu; bet gribbetu wezzaki, kas sawu grehzigu dabbu behrneem pasaulē lihds dewuschi, sewim no tahs kristibas schehlastibas weenu lehtprahdigu eepreejinaschanu mantoht un eefsch kristibas Jesu Kristu par grehka kalpu darriht, tad es winnus teesatu un winneem fozzitu, ka ta swehta kristiba teem behrneem gan to dwehfeli, bet ne to meesu dseedina, — ka ta swehta behrnu-kristiba gan tohs behrninus atpesti, bet ne lihds tohs wezzalus no winnu wainahm atjwabina, un ka beidoht besdeewigi wezzaki ihša laikā faweem behrneem tahs kristibas schehlastibu atkal nosohg. Bet us tizzigi, deewabihjigi wezzaki faweem behrneem ta Garra dahwanu neween preefsch winnu kristibas isluhgsees, bet arridsan ir tad to pasargahs, kad behrns jaw to swehtu kristibu buhs dabjuis. Schi irr ta pirma leeta, ko skohla no wezzakeem prafta pirmis wehl sawus behrnus us skohlu spehj weht. Skohla no wisseem jaunpeenahfdameem behrneem sagaida zaur

kristibu apschehlotas dwehseles. Bet ween no tahm mahjahm tiks skohlai tahdi schehlastibas-behrni eedohdi, kur tee behrnini jaw no masahm deenahm, kad wehl mahtes peens tas Ewangeliumis irr, pee kurra tee paschi spirdsinajahs — lihds ar scho, ustizzigas mahtes nopuhshanas un luhgshanas eefsch few eefsch, ka tee no launa tiktu pasargati. Til no tahm mahjahm labbi skohlas behrni zelsees, kur jaw schuhpulis par semmi fataishts, eefsch kurras tam jaunam lohzinam preefsch debbesim augt buhs. Wisseem kristiteem behrneem waijag isluhgteem behrneem buht tā, ka Annas dehts, un pirmis tee skreet warr, buhs tohs us luhgshanas rohkahm nest, jo tad tee muhsu skohlas cenahl ka luhgshanas-behrni, puschloti ar luhgshanas- un debbesigās gudribas-augteem, kas jaw ikkurras skohlas angstakais galla-mehrkis irr. Wezzakeem buhs par faweem behrneem Deewu luhgt, preefsch faweem behrneem un lihds ar faweem behrneem. Tas luhgshanas gars, kas zaur weenu mahju puhsch, stiprina, adsihwina un farga arri tohs masus behrnus, kurri wehl ne warr lihds Deewu luhgt; weena Deewu luhgdama tehwa un mahtes usflattischana behrnam dsikaki sirdi speeschahs, nekā tas bahrgakais un mihligakais wahrds; arridsan eefsch luhgshanas jamahzahs, un jo agrast behrni eesahl Deewu luhgt, jo drihsal tee eemahzahs luhgshanas ka kahdas brunnas wiffahm pirmahm kahrdinaschanahm pretti turreht. Bet kur naw eefsch mahjas luhgshanas garra, kur ne dsird rihta- un wakkara-luhgshanas, kur tehws un mahte retti ween ar Deewu farunnajahs, kur luhgshanas weeta lahdeschanas un lammaschanas wahrds dsird, tur behrni appatsch wezzaku rohkahm par mescha-lohkeem paleef un nu skohlai tas atkal jalabbo, ko wezzaku neustizziba sliftu irr darrijuse. Tai nu gan arridsan bes wezzaku luhgshanaht behrni schur un tur labbi isdohdahs, tad tomehr mums tee rakstu wahrdi wehra jaleef: Ev. Matt. 17, 21., Ev. Luf. 18, 1., Ewes. 6, 18., tapehj, ka tad tehwa un mahtes weeta zits augsts preesteris preefsch teem behrneem irr aisluhdsis. Arridsan neweens ne buhs, kas man to warrehs usrahdiht, ka tizzigai luhgshanai ne buhtu tas spehks, dehta prettibu laust un meitgā zeefirdibu semmoht. Tak neweens netizzigs tehws ar wissu sawu pasaulēs gudribu, bet weenigi tas

debbesu Tehws, kas gribb, lai mehs winnu pehz katras dahwanas luhdsam, spehj to dehlu jeb meitu deewabihjigu darriht. Bet fur luhgschana t. i. ne paganiska eeradduma plahpachana, bet luhgschana ar affarahim un eelsch preezigas tizzibas, wezzaku luhpas kustina, tur arridsan eelsch mahjas atraddihs mihlestibu, mahzibu, pamahzischanu, norahschanu un pahrmahzischanu eelsch ta Kunga. Arridsan par to naw jabihstahs, ka, kad behrnu agri pee Deewa luhgschanas peeturrehs, zaur to pehzdeenas winna behrnischkiga preeziba sustu. Remas ne. Turprettim fur jauna, preeziga luhgschanas dshwiba, tur ween irr patees, eelschligs preeks, debbesligs preeks, tahds la to mihtu engeku debbesis, kas pee Deewa peeluhgschanas sawu weenigu preeku atrohd; tas Kungs sawds wahrdds naw wolti lihdsals lizzis la diwas mahjas: luhgschannu un preeku. (1 Tess. 5, 16. 17.)

Es wehl taggad atminnohs, kahds leels preeks man firdi bij, kad es preeksch kahdeem gaddeem atpakkat, kad wehl behrnu aumeisters biju, sawu behrnu pulziru kahda seemas-swehtku waffara scho dseefmu: „Nu tohpi slawehts, Jesulinsch!“ dseedoht dshirdeju. Un ir pats tas Kungs muhs norahda us to ihstu behrnu un sihdamu preeku sawds wahrdds Gw. Matt. 21, 16. Lai nu arri dasch par wissu to errotahs un par galwu sistu, tad to mehr luhgschana paleel ta grunte pee wissas behrnu audjinaichanas, un neweens tehws, neweena mahte ne drihkt no scha swehta darba atlahptees un wehl wairak tadeht, ka ikkats kreistihst zilweks to spehku preeksch luhgschanas no augshenes dabnu. R. U. (Eurpistik beigums.)

Luytballons jeb gaisa fuggis.

Diwi gudri wihri, Glaisers un Koksfills, atkal ar sawu leelu luytballonu gaisa uslahpufchi, gribbedami wehl slaidralas sinas pahnest, la tur effoht winnups padebbescheem. No tur peedshwojufchi, to tee raksta ta. 1/2 entlischu juhdes (5 entlischu juhdes irr tikpat dauds la 1 no muhsu juhdesim) augsti gaisa ar luytballonu uslahpufchi un zaur beeseem padebbescheem zauri tappufchi, gais til flaides un plahns (smalts) bijis, ka luytballons nesawaldijams la schautin schawees teescham us augschu debbesis. 3 juhdes augsti uskrehjufchi, islauidufchi primo ballodi, lo kahda furwi bij pahemufchi lihds, gribbedami redseht la nu ftreechoht tabda gaisa un redsi, ne spehjis wairs liddinatees, bet kreitis semme la afuins; ohtram ballodim tapat notizis un ftreehais bailigi peekerees pee luyt-

ballona strikkeem — bet pehzal naw mannijufchi, fur nabbags palizzis. No teem 2 balloscheem, kas wehl furwi atlikfufchees, 1 bijis nosprahdis, kad semme atkal ar luytballonu bij pahbraufufchi — ohtrs til knappi wehl dshws! 5 entlischu juhdes uslahpufchi Glaisera lungs jaw bij palizzis la alls un til knappi wehl warreis redseht, ka laifa-glahse rahdjuse 10 gradus salnas (aufstuma), bet ne spehjis wairs to usralstiht — tad wihrs nogihbis!! Koksfills lungs bijis stiprats, bet luytballons til aplam ahtri ftreehjis til teescham ween us augschu gaisa, ka pehz 10 minutehm jaw 6 entlischu juhdes gaisa bij uslahpufchi un nu tur jaw fallis 20 gradus. Wairs ne warreis zeeft — un tadeht gribbejis luytballona klappu atrant wakkam, lai gasa (kas eelsch luytballona lohdes eelscha un zaur lo schi til augsti uslahpufchi) isoet laufa un lai luytballons nolaischahs atkal semme. Bet redsi — ne spehjis wairs ne wirktu lustinaht — ta bijufchas pahrsallufschas rohtas un tibri melnas palikfufschas. Sawas nahwes isbailis Koksfills nu mehginajis ar sehbeem fakert to schnohri, ar furwi luytballona klappu atrauj wakkam, bet til ar mohtahm paspehjis! — Isdewees gau — un nu luytballons sahjis atkal nolaischees semme. Rabbi pahrnahufchi semmes wirsu, Glaisers nu atdshwojees un ir rohtas atkal palikfufschas labbas. —

No tahdas gaisa fuggoschanas debbes prattigt jaw dauds mahzibas smehtufchi. Ir mehs no schihs mahzamees, ka, jo augsti uslahpufchi, jo wehs, jo falk ar neiszeeschannu falscham, jo plahns, jo smalts gais paleel ta, ka ne zilweks ne putns wairs ne spehj dwaichu wilkt un buhtu jamirkt, ja par dauds augsti gaisa uslahpufchi. Buhtu jazerre — jo tuwaki zilweks uslahpufchi pee faules, jo siltakt, jo karsti tur buht, jo sinnam, ka siltums no faules zekahs; — bet ne sinnas no tam un pawissam zittadi! — Woi nu prohti ta Kunga wahrdu: „Man nas dohma ne irr juhfu dohma!“ (Jes. 55, 8.) Mehs pateesi re effam ta Kunga padohma deweji bijufchi, nedsi arri buhsim, kaut kahds zilweks arri deesim zil gudrs un pahr wisseem gudrats schheetahs buht un drohschi falka: „Tikka i ta, la es to sinnu un prohtu, la es to ar sawahm azim redsu, ar auhim dshirdu, ar sawu prabtu waru sayrast un ar wisseem saweem prahteem juhtu, ta tam waijaga buht — tas ween irr pilna un tibra pateesiba un taisniba!“ Ne, ne! Deewa swehtais wahrds dauds lo falka un mahza un Deewa darbi dauds lo rahda, lo wissu zilweku prahti tohpä ne israhda un wissu zilweku gudriba ne spehj sayrast un kas to mehr bijis un irr un buht pilna pateesiba un taisniba, kaut arri 100 gudrineeki to gribbetu leegt tizeht. Redsi — tas Deewa mees irr augstaks nekä wissa zilweku sayraschana — tas lai sayfarga muhsu firdis un dohmas eelsch Jesus Kristus. (Wihlip. 4, 7.) E-3.

Sluddinaschanas.

Krohna Grohbinas muischas = waldischana të is-fluddina, la schiini gaddà Krohna Grohbinas tirgus taps zelts (buhwehts) **18tã Septemperi** un **19tã un 20tã Septemperi** taps turrehts; un la tirgũ tiffai Krohna Grohbinas allu brihw pahrdoh; tadeht teem, kas tirgã bohdes turr, allu tiffai no schihs muischas buhs nemt. Grohbinã, 28tã Augustã 1862. 1

Muischas waldischana.

Sagti firgi!

Ruzzawas diweem fainneefem — Sungalam un Geistantam — pirmajam weenu, obtrajam diwi firgus, tannã nakti no 20ta us 21mo Augusti nofagge. Sungala firgus bij melus (ne tumfchi, bet pelletti melus) 12 gaddus wezz, pilnigs no anguma, ar lauku peeri (bleffi peerè), labbas puffes paffakas zifkã tam bij leela rehts, un paffakas lahjas naggi robhoti; wehrts 35 rub.

Geistanta firgi bij: weens abbolaini sils, 4 gaddus wezz, garras pinkotas frehtes (farrì) us labbo puffi nolihluschas, mehrens no anguma, 50 rub. wehrts; obtrã tilpat leels behrã spãlwã, 7 gaddus wezz ar mellahm frehtim un melu asti, us labbo paffakas lahju paffihws, wehrts 30 rub. Kas par scheem sudduscheem firgeem pee Ruzzawas pagasta-teefas skaidras sinas warretu atlaist, dabbus 10 rubl. pateibas mafsu; tomehr ta apsinaschana, la sawam tuwalam zaur to buhs labba darrijis, buhs gohdigam zilwefam ta labbaka alga. Zapeemiuu, la Geistants neseun zaur ugguns-grehlu wissu sawu mantibu bij faudejis; të nu affal sawads frusts!! 1

Labbas **afminu-ohgles** un labbu **sahbaku wiffi** warr affal dabbut Kattohku celã pee 1

J. Martinella.

Wehrã leekama sluddinaschana.

Schẽ es sinnamu darru, la tapat la pagahjuschs tã arr scho gadd mannã eljes pabihki, Tohrnakalnã (pee Rihgas) pirmas sortes linnu-sehklas, arri linnu no mannim tohy pirkti. Tẽ klast arri peemiuu, la mannãs jaun usbuhwetãs Amerikaneeschu dampfud-mallãs pee Zelgawas schoffejas Nr. 2. wiffadu labbibu pehrku, fã: kweeschus, rudsus, meeschus un firnus. Es tapehz luhdsu wiffus zeen. arrendatorus un gohdigus nohnneefus sawu labbibu un linnus mannim pee-west un no mannim arween gohdigu apdeeneschãnu fagaiddiht. 2

Tohrnakalnã pee Rihgas, 21mã Augustã 1862.

Carl Chr. Schmidt.

No **Trojikena fahdschas**, Leischõs pee Schõdes, Stas Augusta deenas nakti no ganuibahm nofagti Ted-dewuschu Lukwofschu fainneefam 4 firgi: 1) tumfchi behra Fehwe; pirmas labbas lahjas nags bij zauri pabesprahdsis, widduweja anguma, 10 gaddus wezza, muggurã mast kupreli, 50 rubl. wehrta. 2) tumfchi behrs firgus, nupat isruhnihts, 5 gaddus wezz, leels, 80 rubl. wehrts. 3) tumfchi behrs ehre-lis, 3 gaddus wezz, druzim masafs, 80 rubl. wehrts. 4) rauds firgus, 10 gaddus wezz, leels no anguma, 40 rubl. wehrts, pee labbas paffak-lahjas eedehsinãtas fihmes: **M U**, no ohtra firga pabesverts pee tahs paschas puffes. Kas par scheem sagteem firgeem skaidru sinu dohd us Trojikeem tã, la tohs warr atdab-but, dabbus 50 rubl. pateizibas naudas. 1

Es saweem ustizigeem draugeem un paffstameem, kas juhs mannim prezzi effect ustizjeuschu, eefsch teem dand gaddem, kamehr Rihgã esmu dshwojis, tilpat angstas la semmas kahetas laudim un luptscheem itin firnigi pateizohs par teem kapeikeem, fo mannim atmetuschu. Kad nu taggad wezzuma un flimmibas deht no daktereem mannim aisleegts ar tahdahm andeles buhschanahm sewi wehl puhletees, tad nu es to sinnamu darru un luhdsu: ja kahdam ar mannim wehl kahda runnaschana jeb darrischana, jeb kas mannim fo parradã buhtu, tad to wiffwehlaki lihds 1mo Merzi 1863 ar mannim isdarriht, jo wehlaki wairs ne tiks peenemts. Es taggad dshwoju Krohna Spriggaulu-muischas (Wilhelminenhof) Rohdsu mahjãs, Dohbeles aprinkl. Hans Greewing. 2

Widsemmẽ, Zehsu aprinkl, Raunas kirspehlẽ, Roh-fesmuischã 25tã un 26tã Septemperi 1862 prett skaidru naudu uhtrupẽ taps isdohti: galdi, frehli un wiffadas istabu, namma un kufnas lectas, fã arri ratti un lammanas re. re. re. 1

Jaunpillẽ turrehs ifgaddã wehl ohtru tirgu 29tã Septemperi. Swehtdeenas deht buhs schis tirgus scho gadd **2trã Oktoberi**. No firgeem un wiff-
feem zitteem lohpeem schiini gaddã tullu ne nems.

Jaunvilles muischas waldischana, 3schã Septemperi 1862. N. 56. (S. B.) 2

Lohiti labba enklichu **maschinu-fmehre** par lehtu tirgu tohy pahrdohã 1 mahrzima un ½ mahrzima pohdõs, mannãs bohõs pee esera celas un pee siwju-tirgus. 3

E. Pfaffrodt.